

ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ СТВОРЕННЯ МОТИВАЦІЇ ПРИ НАВЧАННІ ІНОЗЕМНІЙ МОВИ СПЕЦІАЛІСТІВ-НЕФІЛОЛОГІВ

Володіння іноземною мовою на професійному рівні є невід’ємним атрибутом сучасного успішного спеціаліста у будь-якій галузі, однією з ознак його якісної професійної підготовки. Стримкі інтеграційні процеси сучасного світу у науковому, економічному, освітньому та інших напрямках забов’язують фахівця, який прагне підвищити професійний статус та досягнути успіху у сфері своєї діяльності, знати і використовувати іноземну мову чи то в процесі ознайомлення з фаховими іншомовними джерелами, чи то під час спілкування з іноземними колегами, чи то при проходженні закордонного стажування і т.д. Тобто, знання іноземної мови забезпечує доступ до зарубіжних джерел інформації, без чого в теперешній час не можна уявити не лише дослідницьку діяльність спеціаліста, але в багатьох випадках і суто практичну [1, с. 133]. Мова йде про фактор конкурентноспроможності майбутнього фахівця, яка сьогодні визначається не лише рівнем знань з фундаментальних дисциплін, але й з іноземної мови [3, с. 174]. Усвідомлення вищезазначеного, власних професійних перспектив є запорукою відповідального ставлення студентів-нефілологів до вивчення іноземної мови та стійкості у подоланні труднощів, що можуть супроводжувати цей процес. Зрозуміло, що для студентів-нефілологів предмет “Іноземна мова” є непрофільюючим, і саме для того, щоб зробити процес навчання найбільш результативним, викладач має чітко уявляти собі значущість іноземної мови у майбутній професійній діяльності студента та бути здатним донести цю значущість до своєї аудиторії. Але не менш важливим фактором створення мотивації навчання є психологічна компетентність викладача, що складається з широкого спектру його соціально-психологічних навичок та, звичайно, певних особистих якостей, які надають викладачу змогу ефективно здійснювати процес навчання іноземній мові у немовному вищому учбовому закладі з урахуванням особисто-психологічних якостей студентів.

Відомо, що професійна компетенція викладача передбачає компетенцію лінгвістичну, методичну, країнознавчу, але, якщо ці компоненти не поєднуються із психологічним аспектом, ефективність навчання зазнає певного зниження, якого можливо було б уникнути. Якщо викладач вміє підтримати студента у його бажанні отримати та засвоїти нові знання, емоційно стимулювати того, хто вчиться, якщо викладач завжди готовий до імпровізації та вміє спонтанно реагувати на те, що діється, то він, безперечно, сприяє створенню оптимального психологічного клімату під час навчання, закріпленню позитивної мотивації, що, в свою чергу, підвищує рівень результативності навчання.

Сучасний викладач має на меті формування пізнавального інтересу студентів, активацію резервних, можливо, прихованих можливостей кожного студента та групи в цілому, що ставить перед викладачем поглиблені психолого-педагогічні завдання. Загалом, вони полягають у створенні форм спільної діяльності, що є особисто значущою для кожного студента, укладанні системи позитивних міжособистісних відносин та правильній організації процесу оволодіння навичками спілкування іноземною мовою. Врешті-решт, такий підхід у процесі навчання сприяє активному формуванню особистості студента.

Основною метою процесу навчання іноземній мові є, безумовно, формування іншомовної комунікативної компетенції спеціаліста. Одним із засобів створення та поглиблення такої компетенції є занурення у іншомовне середовище шляхом використання методу проектів, методу дебатів, конференцій, драматизації (mock trial або moot court для студентів правових факультетів) та інше. Саме викладачеві, принаймні, на початковому етапі, належить функція організації та координації дій студентів під час опанування таких методів, саме від викладача залежить їх успішність та результативність, а також можливість подальшого використання у цій учбовій групі та за особистої участі кожного студента.

Найбільші зміни в особистостях студентів відбуваються під впливом тих факторів та обставин, що виникають під час спільної діяльності. Таким чином, особистість студента, його здібності та орієнтованість на іншомовне спілкування формуються не ізольовано, а в процесі взаємодії з іншими особами, у стиканні, навіть змагальності з іншими особами-членами учбового колективу, іншими учасниками учбового процесу [3, с. 174]. Викладачеві важливо чітко розуміти, що студентська група як єдине ціле певною мірою впливає на кожного її члена та, таким чином, на формування позитивної та продуктивної моделі поведінки під час навчання іноземній мові. Така модель передбачає спрямованість на отримання та засвоєння нових знань, наявність у студента відчуття здорової упевненості у собі, вміння адекватно сприймати реакцію аудиторії на свої успіхи та помилки, готовність, у разі необхідності, сприймати та висловлювати критичні судження. Хто ж, як не викладач, керуючись своїм педагогічним досвідом, знанням вікових психологічних особливостей студентської аудиторії та, нарешті, шірою зацікавленістю у результативності процесу навчання, розумно спрямує спільну діяльність групи, знайде похвальне слово для кожного, погасить конфліктну ситуацію?

Можливість виникнення конфліктних ситуацій є звичайною реальією в умовах групової діяльності, особливо у юнацькому віці. Кожен викладач має бути готовим до подібної ситуації, своєчасно та коректно реагувати, брати у свої руки ініціативу щодо швидкого врегулювання конфлікту.

Конфлікти під час учбового процесу можуть мати різні причини та спрямованість. Внаслідок емоційної напруженості різного походження (особисті негаразди, невпевненість у собі, побоювання отримати критичне висловлювання на свою адресу та інше), через очевидну невідповідність реальних результатів

своїєї учбової діяльності бажаним, через можливу неадекватну реакцію студентів на помилки або уявлювану необ'єктивність викладача, до конфліктної ситуації можуть бути залучені різні сторони – студент і студент, студент і група студентів, групи студентів, та найгірше, студент і викладач, група студентів і викладач. (Звичайно, два останніх варіанта взагалі треба вважати неприпустимими, але кожен викладач знає, що на практиці такі ситуації, на превеликий жаль, мають місце і вимагають від викладача розуміння ситуації, особистої витримки та вміння вплинути на цю ситуацію швидко і мудро, не втративши свого авторитету та не нашкодивши авторитету інших осіб).

Таким чином, можна узагальнити, що з метою підтримки позитивного психологічного клімату під час усього учбового процесу і оптимізації процесу навчання, викладачеві необхідно звертати увагу і на позитивні, і на негативні тенденції у студентській групі. Відмітивши позитивну сторону, саме її треба розвивати і заохочувати при колективній діяльності студентів, і намагатися уникати небажаних ускладнень у міжособистісних відносинах, ускладнень, які мають виключно деструктивну природу і наслідки.

Література:

1. *Ибляминова М. Р.* Иностранный язык в высшей школе: эффективное изучение / М.Р. Ибляминова // Вестник Астрах. госуд. тех. ун-та. – 2007. – № 5. – С. 133–136.

2. *Казначеева С. Н.* Студенческий возраст и организация познавательной деятельности: дайджест / С. Н. Казначеева // Психология обучения. – 2007. – № 5. – С. 96–97.

3. *Сумцова О. В.* Социально-психологические факторы в преподавании иностранного языка студентам технического вуза / О. В. Сумцова // Молодой ученый. – 2011. – № 11. – Т.2. – С. 174–176.

С. С. МИКИТЮК,

к.філол.н.,

доцент кафедри іноземних мов № 1
НУ “ЮАУ ім. Ярослава Мудрого”

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В НЕМОВНОМУ ВНЗ

Невід'ємною частиною професійних компетенцій, якими повинен володіти кожен випускник вищого навчального закладу, відповідно до базових документів Ради Європи з освіти, є володіння іноземною мовою та вміння користуватись комп'ютерними технологіями. Конкурентоспроможність кожного випускника залежить не лише від його професійних знань, а й від його здатності навчатись самостійно – самостійно отримувати знання та